

Høyskolen Kristiania

Avdeling Westerdals ACT

Daniel John Endresplass Kristensen

Bacheloroppgave

«Hvordan/hva skape(r) et konseptuelt album/kunstnerisk prosjekt?»

Låtskriving og produksjon

2021

Forord

Denne bacheloroppgaven er en avsluttende oppgave i Låtskriving og Produksjon ved Høyskolen Kristiania, campus Fjerdingen.

Jeg har hatt veldig blandende følelser ved å sette i gang med denne oppgaven, men har for det meste sett frem til å kunne fordype meg i noe som jeg syntes virker interessant og som jeg virkelig brenner for. Prosessen bak hele dette prosjektet har vært en berg-og-dal-bane av følelser. Det har skjedd livsendrende hendelser i mitt liv i løpet av denne bachelor-perioden og dette har igjen satt store spor i hvem jeg er som person og hva jeg har lyst til å uttrykke gjennom min musikalske kunnskap. Jeg har, på vegne av min problemstilling, fått muligheten til å tenke dypere inn i det jeg sier i musikken, hvilken stemning og tone jeg vil ha over uttrykket og hvordan hele prosjektet settes sammen som en total pakke.

Jeg vil takke mine kjæreste Maria for å ha gjort livet mitt så mye enklere under denne perioden, mine idoler for å ha skapt så vakker musikk og så mye god inspirasjon, mine bestevenner for å alltid være gode sparringspartnere og at dere er så ærlige angående min musikk, og til Leidulf som har sparket i gang en ny musikalsk gnist i meg og min største kritiker, meg selv.

Oslo 28.05.2021

Design: Johanna Warberg-Nilsen

Innledning

1. Hva er et konseptuelt album?

Et konseptalbum er et begrep som brukes for å forklare et musikalskalbum med en gjennomgående helhetlig tematikk som skal skape en samlet historie eller et større bilde som får en større betydning enn hva låtene hadde gjort stående på egne bein. Det er ingen pur måte å definere hva utgjør et konseptalbum, men noen eksempler på hva som kjennetegner kan være et riff-tema som dukker opp gjentatte ganger på forskjellige låter i løpet av albumet, en historie fortalt over flere låter, rekkefølgen låtene har til hverandre, hvilke lyder som er blitt brukt og om de blir brukt flere over flere ganger, en setning eller et instrument som kommer tilbake. Noe som i helheten pakker albumet inn i en slags boks.

Mye av idéen til et konseptuelle album er at man har en historie å fortelle på forhånd, og at man legger fra seg en del av de kreative frihetene man ofte kan ha hvis man bare skal lage singler, for å holde fokuset på hva som skal bli kommunisert til lytteren. Med dette menes ikke at man ikke kan være eksperimentell, tvert imot, men at kunsten er konsentrert på uttrykket. Man legger en slags slagplan på innholdet, tematikken og alle aspektene rundt, som design og kunst som også gjerne følger med i konsept-pakken. Innholdet kan handle om alt mellom himmel og jord, og det trenger ikke ha noen røtter i realiteten, noe som åpner mulighetene for å gjøre konseptene til en mye mer fullverdig og kompleks lytteropplevelse.

2. Når oppstod det?

Det diskuteres mye rundt hvem som gjorde det første helstøpte konseptuelle albumet og mange mener at det var The Beatles med sitt album «*Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band (1967)*», men konseptuell musikk har eksistert lenger enn dette. Med litt graving finner man fort ut at det er to musikaler: «Love Life» og «Allegro» som daterer tilbake til 40-tallet hvor musikken har en gjennomgående musikalsk tematikk istedenfor selve manuset og handlingen. En annen forgjenger til dette kan bli funnet i sang-sykluser, en sekvens av individuelle historier eller sanger designet for å bli

fremført som en helhetlig enhet. I utgangspunktet var konseptkunsten et slags motsvar som kritiserte det formalistiske fundamentet for den moderne kunsten.

Eksempler på kjente konseptalbum er:

Pink Floyd – The Wall

Mastodon – Crack The Skye

Kendrick Lamar – To Pimp a Butterfly

Beyonce – Lemonade

The Who – Tommy

Formatet som vi tradisjonelt sett kjenner har sin opprinnelse hos visesanger Woody Guthries, hvor på hans album «*Dust Bowl Ballads*» setter lys på hvordan det var å leve under *The Great Depression*. Tematikken er gjennomgående på hele albumet, men det er ikke et helhetlig konsept, men mer en idé/inspirasjon. Deretter fikk det konseptuelle albumet mer røtter i 70- og 80-tallets rockemusikk, ofte preget av at temaene i denne sjangeren handler gjentatte ganger om mytiske skapninger, sci-fi, krig, mentale sammenbrudd, helter og generelt større temaer som man trenger flere låter for å forklare hele historien. Man har sett konseptalbumene gjøre et comeback i nyere tider også med artister som Sufjan Stevens, Kendrick Lamar og Beyonce, som moderniserer formatet og bringer det inn i popkulturen. På disse nyere konseptalbumene røren artistene innpå temaer som fattigdom i gettoen, kjærlighet, og å være ærlig med seg selv.

3. Hva skaper et konsept?

Ordet konsept betyr planer, idéer, abstrakte forestillinger og tanker. Så allerede her er det vanskelig å definere hva det er, men om man skal prøve å ordlegge hva som skaper et konsept så er planleggingen, utførelsen og et ønske om å fortelle en større historie. Det er en måte å strekke kunstformen på og bøye den til den idéen du har. Man finner dette formatet av utførelse i flere anledninger, som mat, billedkunst eller fotografi. Den konseptuelle kunsten stiller gjerne et større spørsmål i selve kunsten. Politisk og institusjonelle premisser er med på å definere sjangeren, og har blitt kalt «den språklige vending i billedkunsten», nettopp fordi en ofte tar utgangspunkt i tekstbaserte uttrykksformer.

Problemstilling

Hvordan/hva skape(r) et konseptuelt album/kunstverk?

Da jeg startet mitt prosjekt hadde jeg en helt annen problemstilling enn den jeg skriver om nå. Jeg hadde først tenkt til å ta for meg hvordan sampling fungerer og om jeg kunne klare å skape et kunstnerisk prosjekt ut av å sette en kreativ grense for meg selv ved å bare bruke 30 samples. Etter hvert som jeg jobbet med prosjektet mitt innså jeg at det ikke ville være mulig for meg å skape noe som jeg kunne være stolt av med dybde og helhet, om jeg skulle bruke så få verktøy, men jeg hadde fra starten av hatt i bakhodet at det hele skulle være et konseptuelt album. Jeg overskred min satte grense, og prøvde å ta vekk elementer for å se om det var noe av mitt produkt igjen, noe det ikke var, så jeg snakket med noen på skolen og fikk vite at de hadde fått endret problemstilling. Jeg tok kontakt med Jan Tore for å høre om jeg kunne gjøre det samme, og det var i orden så lenge jeg klarte å finne ut av mitt problem. Og det tror jeg at jeg har gjort.

Prosjektet mitt har jeg valgt å kalle *Amour*, som direkte oversatt er kjærlighet. Dette er mitt gjennomgående tema på dette albumet og det skinner igjennom lyrisk på alle låtene. Uten å være for personlig og skrive en dagbok, så var inspirasjonen til dette en hendelse jeg gikk igjennom ved starten på det nye året. Jeg har tatt hendelsen og gjort den litt mindre personlig, og som første idé hadde jeg tanken om at det skulle handle om en hund ved navn Julian. Jeg går regelmessig tur forbi en hundepark på Torshov, og stopper ofte for å se hvordan og hvilke situasjoner det utspiller seg inne i parken. Man får seg nye venner som man kanskje aldri møter igjen, man får seg en kjæreste, leker febrilsk med en ball, og alt dette skjer på så kort tid.

Konseptet dreide seg om Julian som har møtt en tisper i hundeparken, hvor de leker sammen og blir «kjæresten», men etter kort tid ser Julian at tisperen har funnet seg en ny partner å leke med. Men siden hun vet at hun er vakker, så bruker hun dette mot Julian for å holde ham på pinebenken. Plutselig vil hun ha ham tilbake. Hva går gjennom hodet til Julian? Hvorfor gjør hun noe sånn? Han kjenner på en slags følelse av å ha kommet seg over henne, men sliter med sitt eget mentale sammenbrudd! Et helt kjærlighetsliv presset inn i 18 minutter og 58 sekunder. Jeg har tatt denne idéen og satt den om til et menneskelig perspektiv, men med denne lekenheten og rastløsheten som hunder ofte har.

For å skape mitt konseptuelle album *Amour* har jeg brukt noen av de viktigste verktøyene jeg har lært ved mine tre år som student på Låtskriving og Produksjon og så har jeg hentet en del inspirasjon fra tidligere konseptalbum som jeg elsker. Her er det ikke så mye av tematikken jeg har hentet inspirasjon ifra, men mer utførelsen og følelsen av det hele, og spesielt et album jeg sikter til da er Mastodons

Crack The Skye (2009). Deres album handler om trommeslager Brann Dailors søster sin død, og de har klart å skape en sånn slags atmosfære som jeg bare kan beundre. Jeg har hatt et veldig stort fokus på tekst og hvordan rekkefølgen på låtene treffer, og det er kanskje de sterkeste elementet som i mitt tilfelle binder alle låtene sammen til en helhet.

Som tekstskribent har jeg vært oppmerksom på noe som jeg lærte på låtskrivercamp i 1.klasse, med besøk i fra USA: «Show, don't tell». Man trenger ikke gi alle detaljene, la lytteren lage sine egne meninger om hva man prøver å formulere. Og dette med å bygge tekst ut i fra for eksempel en farge, en følelse, et navn eller en by. Instrumentalene er relativt ulike, noe som skal speile de forskjellige følelsene man går igjennom når en opplever et samlivsbrudd. Det hele starter med en slags nedtur for hovedpersonen, så går det mer mot en slags «gi beng om det hele»-følelse, og så avrundes det hele med aksept og et ha det bra til motparten på slutten.

Videre skal jeg snakke litt om hva som gjør de individuelle låtene til et fullverdig konsept når det er slått i sammen.

1. FORORD

Det hele starter med et slags smell. En amper, usikker og stressende stemning. Som følge av avvisning, så går karakteren inn i en slags eksistensiell krise. Lydene kommer fra alle sider, bassen er overdøvende og utrolig utilregnelig i lydbildet, og første linjen som blir introdusert er «Som i en blokk uten etasjer, endeløse passasjer av kollasjer, fra en tid der me ikkje hadde bagasjer, eller begrensning...», som en slags kontemplering over hvem karakteren var og hva han hadde.

Videre spekuleres det på om det er hvem han er, som er problemet, om hvordan livet kunne vært i en slags parallell dimensjon hvor han kunne ha vært helt streit og gått i *Ten Sing*, trodd på gud og frelsing, men finner fort ut at det kunne gått like gale på andre siden av spekteret hvor han selger dop og er bastant uansvarlig. Låten tar en brå vending for å vise at dette var mer en introduksjon av karakteren, og at det nå går inn i store stykket av prosjektet. Introduksjonen til hele albumet.

2. DANS MED MEG

Dette var den aller første sangen jeg lagde til dette prosjektet, og satte tonen for hva som skulle til å bli. Det var også denne låten som gjorde at jeg valgte å endre problemstilling, ettersom at jeg har knyttet et ganske sterkt bånd til hvordan låten utspiller seg. Som et febrilsk forsøk på å få henne tilbake ber hovedpersonen henne på en siste dans. Vokalen er preget av litt dyster energi, nesten som

om man er på gråten, noe som speiles igjen i en relativt trist instrumental. Her er har jeg brukt noen miksetekniker jeg har lært fra en av mine skolekamerater for å få lyden til å høres veldig intim ut, i partiet rett før selve refrenget kommer inn. Dette skaper en effekt som om personen sier det til seg selv, før han bryter ut og sier det høyt til motparten sin. Her brukes også en annen effekt, som en slags motpart til låten «Herregud» hvor jeg synger om å gjerne få litt fred fra alt maset fra denne tispem, så er denne låten et eksempel på en desperat karakter.

3. DU SA

Dette er den kjekkeste sangen jeg har laget, og kanskje den som kom mest naturlig. Jeg hadde samlet et lydklipp fra en annen låt og vrent sampelet om til en helt ny synth (Den første lyden man hører, og gjennomgående). Jeg var med min vennegjeng da denne idéen ble unnfanget, og jeg føler dette speiler igjen i selve instrumentalen. Veldig leken og lett. Jeg spurte min venn Leidulf, som jeg har gjort tidligere musikkprosjekter med (VEVET på Spotify) om han hadde lyst til å bli med på denne låten, siden jeg følte at jeg måtte ha med et samarbeid på en av låtene hvis ikke kunne det blitt veldig kjedelig å bare høre på min stemme, og han har en stemme som egner seg godt til lette og lekne låter. Vi ble enige om at særpreget skulle være at melodien hørtes veldig oppstemt og koselig ut, men at tematikken måtte være i det negative spekter. Her begynner karakteren å gå mer inn i en slags «gi beng»-fase. Han vet hva han er verd.

4. HERREGUD

Jeg la ut to sanger på Spotify i fjor, «Herregud» og «Sayonara» som jeg visste at jeg ville lage et album rundt, men ikke hadde fått fokusert på. Men, nå kom endelig inspirasjonen og idéene til live så da var det bare å få lagt de resterende låtene. Dette vil jeg definere som flytepunktet av albumet, hvor «Julian» ikke har noe til overs for denne motparten som plutselig vil ha ham tilbake. Historien bygges herifra opp mot det som skal bli det virkelige vendepunktet. Han er over henne.

5. INTERLUDIUM

Dette er en slags overgangsfase, som jeg lagde av en «Chop n´Screw»-variant av introen. Mye mer hektisk, og reversert som et motsvar til selve introen. Den skal være en slags påminnelse av at man fortsatt er i samme verden, men at det hele har snudd om.

6. SAMMEN/DAGDRØM

Denne låten er en slags ode til sorgen. «Nogen ganger e det bedre å ver sammen, men tiden e kje nå...» Dekket av lang klang og enkelt komp, er dette kanskje den mest sårbare sangen jeg har laget. Han kan ikke være med henne noe mer, og sier det rett ut som det er. Eller gjør han det? Midt i låten havner vi inn i en slags tidsmaskin som sender deg direkte inn i Brooklyn på 90-tallet. Denne sekvensen av låten skal være en slags «djevel på skulderen». Karakteren snakker til seg selv om et slags scenario hvor, hvis han ikke blir med denne tispene, så blir han en kriminell som nevnt i introduksjonen. Han smekker ut av det, ved å vekke seg selv med disse «brølene» man hører mot slutten av låten.

7. SAYONARA

Dette er også en av de sangene som jeg hadde lagt ut tidligere, som har samme tematikken som de andre låtene. Jeg syntes at den kunne passe fint som et avslutningsspor, som et slags barbeint farvel til både lytteren og til denne andre hunden han var så forelsket i. Jeg har prøvd å skape et veldig smalt rom på denne låten. En bar instrumental, med få elementer som gjør låten veldig intim og at du får den «opp i fjeset»-følelsen når vokalen slår inn. Det hele avrundes med et stort refreng, og hvordan «Alt som går opp, komme ned. Det e karma».

Konklusjon

Kunst er et mysterium som kan være veldig vanskelig å analysere, for alle har sin egen mening om hva som er hva, men å lage et konsept for prosjektet ditt setter en slags pekepinn på hva det er at du prøver å uttrykke. Det er ikke lett å si helt spesifikt hva som gjør et konsept til et konsept, mesteparten av den makten ligger i kunstnerens hånd. Men den generelle idéen er vel det at man bygger et større bilde av én singulær idé, istedenfor å lage flere små kunstverk. I tillegg kan

Kildeliste:

1. <https://www.newsweek.com/beatles-sgt-peppers-lonely-hearts-club-band-first-concept-album-616359>, Schonfield, Zack, 2017, Was Sgt. Peppers Lonely Hearts Club band the First Concept Album? Let's Investigate
2. <https://magazine.artland.com/conceptual-art/>, Ukjent forfatter, 2017, Conceptual Art
3. <https://snl.no/konseptkunst>, Rød, Arve, 2009, Konseptkunst
4. <https://no.wikipedia.org/wiki/Konseptkunst>, Crawl, Alexa, Dreher, Thomas, 2007, Konseptkunst
5. <https://no.wikipedia.org/wiki/Konseptalbum>, Beagle84, 2005, Konseptalbum

6. <https://medium.com/thinksheet/conceptual-art-a-beginners-guide-fc234ab1e651>, Jones, Christopher, 2020, Conceptual Art: A Beginner's Guide
7. https://en.wikipedia.org/wiki/Concept_musical, Mathewson, Jami, 2014, Concept Musical
8. https://en.wikipedia.org/wiki/Dust_Bowl_Ballads, Kryn, Randy, 2017, Dust Bowl Ballads
9. Electronic Music, Wilson Scott, Schedel, Margaret, Wilson, Scott, 2016, Cambridge University Press
10. https://en.wikipedia.org/wiki/Song_cycle, ArborneMihir, 2018, Song Cycle